

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 10: Ad Licinium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A *πριπίτσιον ἀνασσειν.* Sciendum est autem, ætatis appellatione annos triginta intelligi, vt hoc dicam ἐν παρόδῳ: quod declarat locus apud Plutarch, in Catone maiore, vbi tradit, illum sex, & octoginta annos natum in iudicium adductum fuisse, atque hanc nominis delationem propemodum fuisse quinquagesimam: quatuor autem annis post, nempe annos nonaginta natum, Ser. Galbam, accusasse, ex quo dici posse Catonem, vt Nestorem, ad treis hominum ætates & vita, & rebus gestis peruenisse. Verba Plutarchi sunt hæc: Σερῆν Γάλβα κατηγόρησεν ἐννεήκοντα γεγονώς ἔτη. Κινδυνεύει γὰρ, ὡς ὁ Νέστωρ, ἐς πενήκοντα τῶν βίων καὶ ταῖς πράξεσι κατελθεῖν. cū Plut. cōgruit Tit. Liu. lib. 39. annaliū his verbis: *Qui* (Catonem describit) *seximum & octogesimum annum agens causam dixerit, ipse pro se orauerit, scripseritque: nonagesimo anno Ser. Galbam ad populi iudicium adduxerit.* Quod item ex Dionys. Halic. probari potest. Herodotus autem in Euterpe, ætatem treis & triginta annos vult continere, his verbis: Καὶ τοὶ πενήκοντα, μὲν ἀνδρῶν γενεὰ δυνάσται μύρια ἑπτα. γενεὰ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἑπτα ἔτη. id est, atqui trecenta hominum ætates, annorum decem milia valent. nam tres ætates hominum, centum anni sunt.

A M ABILEM] ἀγαπητὸν, τιμύζον, vel natu minimum, vel in extrema senectute natum, & ita carissimum: vel dic vnicum, ceteris extinctis, ac de medio sublatis.

ANTILOCHYM] Homer. in Iliade, mortem Antilochi non narrat, quemadmodum neque Achillis. tantummodo ὁδύσσ. γ. Nestor Telemacho de patre Vlyssæ percunctanti, filium suum Antilochum inter eos, qui ad Troiam occubuerint, numerat his verbis, Ἐνθα μὲν Αἴας κείτα Ἀχιλλεύς, ἐνθα δ' Ἀχιλλεύς, Ἐνθα δ' ἔμῳ φίλῳ νιὸς ἄμα κρατερὸς, καὶ ἀμύμων Ἀντίλοχος. & ὁδύσσ. δ. à Memnone interfectum esse ait. Τὸν ῥ' ἦός ἔκτεινε φαεινῆς ἀγλαῶς νιός. Iam verò Pindarus Πυθ. εἰδ. 5. scribit, Antilochum, dum patrem seruare cupit, Memnonisque vim, atque impetum sustinet, ab eo cæsum esse, de pietate in parentis loquens: ἐγένετο καὶ πατρὸς Ἀντίλοχος βιατὰς, νόημα τῶτο φέρον, ὅς ὑπὲρ φθίτο πατρὸς ἐναρῆμβροτον ἀμμείνας ἐράπαρχον Διδοπόπον Μέμνονα. Νεστώρον γὰρ ἴππος ἄρμ' ἐπέδα Πάριος ἐκ βελέων δαίχθεις. ὁ δ' ἔφεπε κράταμον ἔγχρος. Μεσσανίς δὲ γέροντος δοναδείσα φιλῶ βίασε πᾶσι δαόν. Χαμαιπετὲς δ' ἄρ' ἔπος ἐκ ἀπέρριπεν αὐτῶ. Μένων δ' ὁ θεῖός ἀνὴρ παρῆτο μὲν θανάτου κομίδαν πατρὸς, & c. id est, Fuit & antea Antilochus violentus ac fortis, hac mente præditus, qui pro patre mortem oppetiuit, cū virorum interfectorem ac spoliatorem sustinisset ducem Æthiopum Memnonem. Nestoris enim currum equus impediēbat ac morabatur, Paridis telis vulneratus. Ille autem hastam validam gestabat. Senex porò Messenius conturbatus, filium euocauit. Vocem autem inanem non misit, neque sermonem inutilem habuit: sed manens ille, plane diuinus vir, salutem patris à se recuperatam morte sua redemit.

C *NEC IMPVB. PAREN. TROÏLON.*] Troilus Priami filius, de quo Virg. Æn. 1. *Infelix puer, atque impar congressus Achilli.* & M. Tullius Tusculan. 1. *Quamquam non male ait Callima-*

chus, multo sapius lacrymasse Priamū, quam Troilū. D

DESINE MOLLIVM, &c.] omitte querelas muliebris, virumque minimè decentis. Græcorum more autem locutus est, vt solet. illi enim cum verbo λήξω, quod valet, desinere ac finem facere, patrium casum iungunt. Eurip. in Hippoly. Λήγε μὲν κακῶν φρενῶν. Idē Phœniss. Εξελθ' ἀκούσον Οἰδίπῳ κλεινὴ δάμαρ Λήξασ' ὁ δυρμῶρ πενθίμων τε δακρῶν, Theoc. εἰδ. α. Λήγετε βωκαλικᾶς, Μῶσαι ἴτε, λήγετ' αἰοιδᾶς. Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμ. φύλλα δ' ἔραξε χεῖρ, πόρθοιό τε λήγει Υλη. Homer. ἰλιάδ. α. Ἀλλ' ἄγε, λήγ' ἔριδος, μηδ' ἕϊφος ἔλκεο Χρῖ. id est, Verum age, fac finem contentionis, neque ense manu à vagina extrahe.

ET RIGID. NIPH. MEDVMQVE, &c.] hunc locum sic explico. & cantemus hæc, videlicet Niphaten Armenia, & Medum Mediæ fluios, quasi victos cum Armeniis & Medis, acceptæque cladis sensu, ac dolore affectos, angustius, ac lenius fluere. Est autem Medus proprium fluij nomen, non Araxes, aut Tigris, aut Euphrates, vt alij arbitrantur, intelligendus: idque ex Strabone cognoscere licet lib. 15. vbi commemorat, quos fluios traiecerit Alexander Magnus, cū Persidē peragraret, ferròque vastaret. eius verba sunt hæc, πρὸς αὐτῇ δὲ Περσέπολι τὸν Ἀράξην δέβη. ἦν δὲ ἡ Περσέπολις ἔχουσα βασιλεία ἐκασπεῖν, καὶ μάλιστα τῇ πολυτελείᾳ τῶν κειμένων. εἶ δ' ὁ Ἀράξης ἐκ τῶν Παρατάκων. συμβάλλει δ' ἐς αὐτὸν ὁ Μήδος ἐκ Μηδείας ὀρμηθεῖς, &c. id est, Ad ipsam autem Persopolim transit Araxem. Habebat porò Persopolis basilicas magnificas & præclaras, maximèque excellebat sumtu & pretio rerum in ea re conditarum. Fluit autem Araxes ex Paratatis. influit autem in eum Medus à Medea ortus. Neque verò est, quòd quisquam miretur, Horatium ita locutum esse *Medum flumen*, si Medus proprium fluij nomen est. Nam sic eum reperimus duobus locis esse locutum, vno lib. 4. Od. 4. *Quid debeas ὁ Roma Neronibus, Testis Metaurum flumen:* altero in epist. ad Pis. *Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.* licet & addere tertium, qui est supra Od. 6. huius lib. *Dulce pellitis ouibus Galesum Flumen.* sic enim scriptum est in quibusdam libris calamo exaratis. Atqui Metaurus Rhemus, Galesus, propria sunt fluiorum nomina.

VOLVERE] κυλίνδειν, sic enim Homerus ἰλ. λ. τὸ δὲ κύμα κυλίνδεται.

INTRAQVE PRÆSCR. GEL. &c.] & cæte-mus hoc, nempe Gelonos intra fineis angustiores, & à victoribus præscriptos equitare. sunt autem Geloni Scythiæ Europææ populi.

AD LICINIVM. Ode 10.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in vtraque fortuna, æquabilitatem.

1 Rectius

A *R*ectius viues Licini, neque altum
Semper urgendo: neq; dum procellas
Cautus horrescis, nimum premendo
Littus iniquum.

*Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.*

*Sapius ventis agitur ingens
Pinus: & celsæ grauiore casu
Decidunt turres: feriuntque summos
Fulmina montes.*

*Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem*

B *S*ummouet. non, si male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

*Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare. sapienter idem
Contrahes vento nimum secundo
Turgida vela.*

NEQVE ALTVM SEMP. VRG.] id est, neq; semper in alto mari nauigando. urgere enim est assidue persequi, occupare, premere, vt diximus ad Od. 22. lib. 1. Od. 24. eiusd. Ergo *Quin-tilium perpetuus sopor Urget?* Od. 17. epod. *Urget diem nox, & dies noctem.*

HORRESCIS] reformidas, fugis, pertimescis.

NIMUM PREMENDO] nimum urgendo. nimum insistendo.

C **LITTVS INIQVVM]** iniquum, vel inæquale accipe, id est, curuum, & flexuosum: vel nauibus iniquum, id est, inimicum, atque infestum, vt epist. ad Pison. *Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis.*

AVREAM] omnibus rebus anteponendam: maximi pretij. sic Pindarus ὑγιαίναν χρυσίω appellat, id est, vt Græci interpretantur, *πυρίαν*. Idem Pindarus Pyth. eid. α. ait, se, cum intelligat mediocres ciuium fortunas diutius florere, stabiliorisque permanere tyrannidum sortem, & exitum detestari. *πῶν γὰρ ἀνὰ πόλιν εὐρίσκειν τὰ μέγιστα μακροτέρω σὺν ἔλβῳ πεθαλῶτα, μέμφομαι αἴσαν τυραννίδων.*

INUIDENDA] nimis magnificè, & sumtuosè ædificata. sic enim dicimus opes inuidiosas, & inuidiosam potentiam, propterea quod inuidia cadit in ea, quæ maximè excellunt, si modò sint eiusdem generis, vt diximus sup. ad Od. 6. huius

lib. sic Od. 1. lib. 3. *posteis inuidendos* dicit nimis sumtuosos. Græci domum sumtuosam, & magnificè ædificatam, & ita inuidiosam *μέγαρον*, à verbo *μεγαίρω*, quod valet inuideo vel à *μέγα αἶρω*, id est, magnum attollo.

FERIUNTQVE SVMMOS FVLMINA MONTEIS] sic Lucret. lib. 6. de fulmine. *Altæq; cur plerumque petit loca, plurimæque huius Montibus in summis vestigia cernimus ignis?* & lib. 5. *Inuidia quoniã, cen fulmine, summa vaporant Plerumque, & que sunt alijs magis edita cumque.* in omnibus ferè libris manu scriptis: duob. Vatic. Tornef. Nicotianis, Russardinis, Cleric. *fulgura* legitur. Atque ita censeo reponendum, quamquam lectio vulgata ferri potest. à *fulgure* autem dictum *fulguritum*, quod est fulmine ictum: *qui locus* (inquit Festus) *statim fieri putabatur religiosus, quod eum sibi Deus dicasse videretur.*

ALTERAM SORTEM] alteram vitæ conditionem.

BENE PRÆPARATVM PECTVS] animus bene institutus, & ad omnem euentum præmunitus.

INFORMEIS HIEMES] informeis hiemes dixit ab effectu, quia terram informem efficiunt. Virg. Georg. 3. *Sed iacet aggeribus nineis informis, & alto Terra gelu.*

SVMMOVET] Od. 16. eiusd. lib. *Non enim Gaze, neque consularis Summouet listor miseros tumultus Mentis.* & Saty. 9. lib. 1. *dispercam ni Summosses omneis.*

OLIM] post hac. vt Saty. 5. lib. 2. *Magna minorve foro sires certabitur olim.*

QVONDAM] interdum.

NEQVE SEMP ER ARCVM TENDIT] id est, non semper hominibus pestem immittit: non semper iratus est. Hom. *iliad. α. ὁ γὰρ βασιλῆϊ γελῶν δὲ Νῆστον ἀνὰ στρατὸν ὄρουσεν χαλκῷ, ὀλέκοιο δὲ λαοί.* Nam etiam Festus tradit Appollinem Pæana dictum *ἀπὸ τοῦ παρῆν*, quod valet ferire, quod eum sagittarum ictu nocere putabant. Utigitur Arcus Apollinis intentus significat, eum esse iratum: sic remissus, propitium & placatum. huc pertinet illud carmine sæcul. post epod. *Conditio lenis, placidusq; telo, &c.* quæ annotata sunt sup. Od. 21. lib. 1.

REBUS ANGVST. ANIM. &c.] in rebus, tenuibus, humilique & aduersa fortuna, fortem oportet animum præstare: in secundis, animum contrahere, & summittere. nihil hac sententia tritius, nihil eadem utilius. eam sic exprimit Isocrates ad Demon. *Νόμιζε μηδὲν εἶναι τὸ ἀνθρωπίνων βέλτατον. ἔγω γὰρ ἔτ' εὐτυχῶν, ἔσθ' ἀδελφῆς ἔπε δυστυχῶν, ἀδελφῆς. id est, Existima nullam esse rerum humanarum, stabilem ac firmam. sic enim neque rebus secundis lætitia efferere: neque aduersis, mæore contabescas. Theognis autem hoc modo, *Μηδὲ ἄρα χαλεπῶσιν ἀσπὸ φρένα, μηδ' ἀγαθοῖσι Χαίρ', ἐπεὶ ἐς ἀνδρῶς πάντα φέρειν ἀγαθῶ.* Neque rebus difficilibus & asperis animum tuum nimis excrucia, neque bonis nimum lætare. Est enim viri boni omnia ferre. Idem, *Μήτε κακοῖσι νοσῶν λυπῶσὶ φρένα, μήτ' ἀγαθοῖσι Τερφῆθῃς ἔξαπίνης, πρὶν τέλος ἀκρὸν ἰδεῖν.* id est, neque malis fractus mentem tuam macera, neque bonis nimum*

A nimium citò letare prius quàm euentum vitæ mu-
n videris.

CONTRAHES VENTO NIMIVM SEC.] sic habent omnes nostri libri veteres, & item vulgati. Quòd autem quidam testantur se scriptum reperisse in vno vetere, contines: non placet. Nam nullo modo neque hæc scriptura, neque contines, vt emendant, ferri potest. dicimus enim latinè contrahere vela, non continere.

AD Q. HIRPINVM.

Ode II.

Omissis curis, iucundè viuendum esse.

Q Vid bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Adria
Diuisus obiecto, remittas

Querere: nec trepides in vsum

B Poscentis cui pauca. fugit retro

Læuis iuventas, & decor, arida

Pellente lasciuos amores

Canitie, facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honos

Vernis: neque vno Luna rubens nitet

Vultu. quid æternis minorem

Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pinu iacentes sic temere, & rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriâque nardo,

Potamus vncti? dissipat Euius

Curas edaceis. quis puer ocyus

Restinguet ardentis Falerni

C Pocula prætereunte lymphæ?

Quis deuium scortum eliciet domo

Lyden? eburna, dic, age, cum lyra

Maturet incomtum Lacæna

More comam religata nodum.

CANTABER] sup. Ode 6. Cantabrum indo-
ctum iuga ferre nostra. Cantabri ab Agrippa deu-
cti. epist. ad Iccium lib. 1. Cantaber Agryppe,
Claudi virtute Neronis Armenius cecidit. & Od. 8.
lib. 3. Cantaber sera domitus catena.

REMITTAS QUERERE] omittas querere,
seu potius remissius quaras.

NEC TREPIDES IN VSUM POSCEN-
TIS] nec labores, neque sollicitus & anxius
sis in vsum, id est, propter vsum vitæ: quæ cum

breuis sit, pauca desiderat, bonorùmque medio-
critate contenta est. tale est illud Od. 29. lib. 3.
Ridesque, si mortalis ultra Fas trepidat.

FUGIT RETRO] quia iuuenes fiunt senes:
meliores anniabeunt: subeunt curæ, cani, rugæ,
morbi, senectus.

LÆVIS IUVENTAS] imberbis. vt epist. ad
Pison. Imberbis iuuenis tandem custode remoto
Gaudet equis. de Iuuentate iuuentæ dea, diximus
ad Od. 30. lib. 1.

DECOR] forma, pulchritudo.

ARIDA CANITIE] epithetum accommo-
datissimum. canities enim ex siccitate nascitur, vt
docet Aristot. Præterea senectus arida est, & senes
aridi. At per canitiem, significatur senectus. Ho-
rat. Ode 9. lib. 1. Donec virenti canities abest
Morosa.

PELLENTE LASCIVOS AMORES, &c.]
senectus & ad amores inepta est, & insomnia, vi-
gilis que maximè vexatur, & conflictatur.

FACILEMQUE SOMNUM] eod. epitheto vsus
est lib. 3. Ode 21. sine geris iocos, Senz facilem pia
rest somnum. alibi leueis somnos appellat. vt in-
frà Ode 16. Nec leueis somnos timor, aut Cupido
Sordidus ansert. eundem autem significari puto,
quem Theocr. γλυκερον, καὶ ἐγέρσιμον nominat: con-
trà χαλκρον & νήρεπον Homerus mortem appellat:
id est, somnum, è quo nemo expergitur. idem
interdum valet νήδυμος ὕπνος. sed sæpius pro suauis
& longo, & alto, & tranquillo somno ponitur,
vt & νήρεπος.

NEQUE VNO LVNA RVB. NITET] Nam
(vt est Oda 18. huius libri) Truditur dies die. No-
naq; pergunt interire Luna. rubens autem hoc loco
est epithetum ad commendationem nitoris Lu-
næ pertinens. idem valet apud Propert. lib. 1.
verbum, ruberet. Et mediis caloluna ruberet aquis.
ne quis forte ruborem hîc accipiat, quemadmo-
dum Virgil. vsurpat. Georg. 1. A si virginem
suffuderit ore ruborem, Ventus erit: vento semper
rubit aurea Phœbe. varij autem sunt lunæ vultus,
varia figuræ: vide annot. ad Oden 2. lib. 4. ibi:
Fronte curuatos imitatus igneis.

QVID ÆTER. MIN. &c.] quid tu animum
cogitationibus longissimis, ac pæne dicam, sem-
piternis, id est, quæ ad longissimi temporis curam
pertinent, conficis, quibus par esse nequeat? ani-
mi enim nostri cogitationes debent breuissimo
tempore terminari, cum vitæ nostræ spatium an-
gustissimis finibus circumscribatur. Hæc autem
loquor ex Horatij sententia, cui animorum im-
mortalitas non probatur. eodem pertinet senten-
tia illa, quam profert Arist. lib. 2. de arte dicendi,
incerto auctore. Οὐατὰ γρη τὸν θνατὸν, ἐκ ἀθάνατου
θνατὸν φρονεῖν. id est, mortalia oportet mortalem,
non immortalia mortalem sentire, aut cogitare,
aut spirare.

VEL PLATANO, VEL HAC PINU] pla-
tanus & pinus arbores sunt ad umbram præben-
dam natæ, vt supra Ode 3. Quæ pinus ingens, &c.
& infra 15. plataniq; calebs Euincet vltimos.

TEMERE] ὡς ἐν τῷ Χ, vt forsulerit: mem-
bris non ordine, aut arte compositis, sed ita

l ij vt